

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/biezaca-dzialalnosc-biu/193759,Konkurs-na-opracowanie-koncepcji-artystycznej-i-merytorycznej-pomnika-upamietnia.html>
28.02.2026, 12:24

13.11.2023

Konkurs na opracowanie koncepcji artystycznej i merytorycznej pomnika upamiętniającego ofiary niemieckiego obozu na terenie Fortu III w Pomiechówku

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN ogłasza konkurs na opracowanie koncepcji artystycznej i merytorycznej pomnika upamiętniającego ofiary niemieckiego obozu na terenie Fortu III w Pomiechówku.

Cel konkursu, założenia formalne projektu i pozostałe niezbędne informacje znajdują się w Regulaminie Konkursu na stronie bip.ipn.gov.pl

Wniosek o dopuszczenie do udziału w konkursie należy złożyć osobiście, przesyłką pocztową lub drogą elektroniczną na adres: buwim@ipn.gov.pl w terminie do dnia **27.11.2023 r.**

W Konkursie mogą zostać przyznane trzy nagrody pieniężne:

I Nagroda – 30.000 PLN,

II Nagroda – 20.000 PLN,

III Nagroda – 10.000 PLN.

31 lipca br. w Forcie III w Pomiechówku, w 79. rocznicę ostatniej masowej egzekucji więźniów niemieckiego obozu, odbyło się uroczyste poświęcenie cmentarza wojennego ofiar niemieckich zbrodni z lat 1941-1945.

Fort III w Pomiechówku, zbudowany w latach 1883–1887, był terenem walk w trakcie I i II wojny światowej. W 1915 roku został zdobyty przez wojska niemieckie. Na przełomie 1916 i 1917 r. stacjonowały w forcie 1 i 4 Pułk Piechoty Legionów. We wrześniu 1939 r. fort bronił przez żołnierzy 1 batalionu 36 Pułku Piechoty Legii Akademickiej, którzy utrzymali go aż do kapitulacji całej Twierdzy Modlin.

Jak wynika z akt śledztwa prowadzonego przez Okręgową Komisję Ścigania Zbrodni Przeciw

Narodowi Polskiemu w Warszawie fort od wiosny 1941 r. był obozem przesiedleńczym dla ludności polskiej z Północnego Mazowsza, tzw. rejencji ciechanowskiej włączonej przez okupanta w skład Rzeszy Niemieckiej. W lipcu i sierpniu 1941 r. przetrzymywano w forcie ludność żydowską z tych terenów. Wiosną 1943 r. Niemcy utworzyli w forcie więzienie karno-śledcze Gestapo – miejsce kaźni, które pochłonęło największą liczbę ofiar mordowanych indywidualnie i w kolejnych masowych egzekucjach. W latach 1945-1948 prowadzone były na terenie fortu częściowe ekshumacje – szczątki przenoszono na pobliski cmentarz w Pomiechowie i inne mazowieckie cmentarze. W latach 1952-2006 znajdowała się tu wojskowa składnica amunicji.

Fort III w Pomiechówku był miejscem kaźni tysięcy Polaków głównie z terenu Północnego Mazowsza. Dokładna ilość masowych egzekucji jaka miała miejsce w Forcie III w Pomiechówku jest niemożliwa do ustalenia. Niemcy starali się zatrzeć ślady zbrodni. W samym Forcie III do dziś zachowały się dziesiątki napisów wyrytych na ścianach przez więźniów.

[Przeczytaj więcej](#)

Działania IPN na terenie Fortu:

10 października 2018 r. Biuro Upamiętnienia Walk i Męczeństwa IPN rozpoczęło misję, której celem jest napisanie ostatniego rozdziału tej historii: zapewnienie godnego miejsca spoczynku i upamiętnienie tysięcy ofiar zbrodni niemieckich z Fortu III. W efekcie trzyletnich prac na terenie Fortu III na tymczasowym cmentarzu na lewym dziedzińcu pochowano kompletne szczątki 146 osób oraz fragmenty szkieletów należących do ponad 130 osób i znaczną liczbę przemieszanych szczątków ludzkich. Niespodzianką było odkrycie zbiorowej mogiły 8 żołnierzy Wojska Polskiego poległych w obronie fortu we wrześniu 1939 r. Sposób pochówku – beładnie wrzucone ciała do płytkiego zagłębienia (leja po pocisku artyleryjskim?), przysypane cienką warstwą ziemi – wskazuje, że miał on miejsce już po zajęciu fortu przez Niemców. W przeciwieństwie do grobów poległych żołnierzy urządzanych jeszcze przez polską załogę, ta mogiła była nieoznaczona i pominięta przy powojennych ekshumacjach. Obrońcy placówki zostali pochowani 20 maja 2021 obok swoich kolegów w kwaterze wojennej na cmentarzu w Pomiechowie.